

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบ 2 กลุ่ม วัดก่อนและหลังการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเองต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่มีความรุนแรงของโรคในระดับ 2,3 ที่มาติดตามการรักษาในคลินิกโรคระบบทางเดินหายใจ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ระหว่างเดือนตุลาคม 2543 ถึงเดือนมกราคม 2544 จำนวน 30 ราย กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติดังนี้ คือ เป็นผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่มีความรุนแรงของโรคในระดับ 2,3 ได้รับการรักษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 เดือน มีการรับรู้ที่ดี สื่อสารด้วยภาษาไทยได้ดี และยินดีเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่าง 15 รายแรกเป็นกลุ่มควบคุมจะได้รับการพยาบาลตามปกติ และกลุ่มตัวอย่าง 15 รายต่อมาเป็นกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง ซึ่งจะใช้เวลาในการเข้ากลุ่มทั้งหมด 2 ครั้ง กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องเพศ อายุ (ต่างกันไม่เกิน 5 ปี) มีค่า PEFR ร้อยละ 60-80 ของ predicted values และมีค่า PEFR ไม่แตกต่างกัน โดยเมื่อทดสอบทางสถิติแล้ว พบว่า 2 กลุ่มไม่ต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดการรับรู้สมรรถนะในตนเองของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำแบบวัดไปหาความตรงตามเนื้อหาแล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70 แบบวัดพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำแบบวัดไปหาความตรงตามเนื้อหาแล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.93 และแบบบันทึกพฤติกรรมการดูแลสุขภาพประจำวันของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง

ซึ่งประกอบด้วยตัวแบบที่มีชีวิต ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อ (คู่มือและแผ่นพลิกให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและพฤติกรรม การดูแลสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมกับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง) เครื่องเล่นเทป และเครื่องมือวัดค่า PEFr

วิธีการดำเนินการวิจัย ในกลุ่มควบคุมจะได้รับการพยาบาลตามปกติจากเจ้าหน้าที่ห้องตรวจโรค ส่วนในกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง 2 ครั้ง ห่างกัน 2 สัปดาห์ รวมทั้งมีการติดตามเยี่ยมทางโทรศัพท์และติดตามเยี่ยมบ้าน จากนั้นอีก 6 สัปดาห์ที่กลุ่มทดลองมารับการตรวจรักษาตามนัด ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภายหลังการทดลอง เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วนำข้อมูลที่ได้อธิบายวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้สมรรถนะในตนเองของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง ด้วยสถิติ (t-test for dependent sample) และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ด้วยสถิติ (t-test for independent sample)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังภายหลังได้รับโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง มีคะแนนการรับรู้สมรรถนะในตนเอง มากกว่าก่อนได้รับโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนการรับรู้สมรรถนะในตนเอง มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังภายหลังได้รับโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง มีคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ มากกว่าก่อนได้รับโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
4. ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. ได้แนวทางในการที่จะพัฒนาการรับรู้สมรรถนะในตนเองของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และส่งเสริมให้ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมกับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง
2. ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะในตนเอง และแนวทางในการพัฒนาการรับรู้สมรรถนะในตนเองสำหรับผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังให้กับพยาบาลและบุคลากรในทีมสุขภาพ เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการบริหารทางการพยาบาล

โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเองจะเป็นแนวทางในการสร้างมาตรฐานทางการพยาบาลในการพยาบาลผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังและผู้ป่วยโรคเรื้อรังอื่น ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การประกันคุณภาพทางการปฏิบัติการพยาบาล

ด้านการศึกษา

ได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาพยาบาล โดยการสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวกับการพัฒนาการรับรู้สมรรถนะในตนเอง โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะในตนเองของเบนคูรา

ด้านการวิจัย

ได้แนวทางสำหรับการค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะในตนเองให้กับผู้ป่วยในโรคเรื้อรังอื่น ๆ ต่อไป

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ และไม่ใช้การสุ่มตัวอย่าง รวมทั้งเมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ผ่านเกณฑ์มีจำนวนน้อย ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ได้จึงไม่สามารถเป็นตัวแทนของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังทั้งหมดได้ ทำให้มีข้อจำกัดในการนำผลการวิจัยไปใช้กับผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่มีคุณสมบัติที่แตกต่างไปจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ในการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ผู้วิจัยไม่สามารถที่จะควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรับรู้สมรรถนะในตนเอง และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง เช่น พยาธิสภาพของโรค การได้รับความรู้จากแหล่งความรู้อื่น ๆ และปัจจัยที่มีผลทำให้โรคมีความรุนแรงมากขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น รวมทั้งขยายระยะเวลาขึ้น และมีการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้มีการกระจายของลักษณะประชากรมากขึ้น และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลสุขภาพด้วยตนเองมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่มีระดับความรุนแรงระดับอื่น ๆ

3. ควรมีการศึกษผลของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์อื่น ๆ เช่น วีดิทัศน์ เป็นต้น

4. ควรมีการศึกษาระยะยาวในการติดตามการรับรู้สมรรถนะในตนเองและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่มีระยะเวลานานกว่า 2 เดือน ในช่วงเวลาที่สม่ำเสมอ เพื่อติดตามความต่อเนื่องและการคงอยู่ของการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมกับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังของผู้ป่วย